

THESES
DISPUTATIONIS MEDICÆ ORDINARIÆ
De
FLVXV HÆMOR-
RHOIDUM SECUN-
DUM NATURAM,

Quam
DEO OPT. MAX. SECUNDANTE
&
COLLEGLI MEDICI CONSVE-
TUDINE EXIGENTE

ad d. 18. Junij, anni currentis 1612. ha-
biturus est

MAVRICIVS SCHRÖTER
Ph. & Med. D.

Respondente

M. FRANCISCO KEST
Med. Candidato.

Lipsiæ, ubi imprimebat

MICHAEL LANTZENBERGER.

Q U Æ S T I O.

U. *Cum Galenus nonnullis in locis (v. g. 3. de Sympt. causs. 2. in l. Hipp. de alim. comm. 3. text. 17.) omnes sanguinis evacuationes, solâ mulierum menstrua per uterum exceptâ, toto genere præter naturam esse dicat, Fluxus hæmorrhoidum proinde semper pro Symptomático habendus & inhibendus, an verò interdum sinendus & iuvandus sit?*

T H E S E S.

- I. **S**anguinem necessarium naturæ thesaurum & tale vitæ nostræ fundamentum, sine quo ea nec momentum subsistere possit, esse, & nos ultrò concedimus, & fatis superq; id docent tum ratio tum experientia, duo medici ceu crura.
- II. Evacuari nihilominus nonnunquam aliquid hujus etiam citra artis subsidium cum usu individui sani & secundum naturam vel mulieribus è fluore suo menstruo notum est.
- III. Haud tamen hoc concessum evacuationi sanguinis citra artis opem contingenti omni, sed datur insuper, quæ cum noxâ individui ac præter naturam contingit, quam symptomaticam dixere.
- IV. Ad utram harum specierum fluxus venarum, hæmorrhoidum vocatarum, pertineat, Nunne semper præter

prætet naturam, an aliquando adhuc secundum naturam contingat? haud extra dubitationis aleam est omnibus, occasionem dubitationi huic præsertim præbente Galeno in locis citatis. Nos, quod non tantum præter sed & secundum naturam quandoque fit, adeoque & mitti & juvari debeat, statuimus, ac, DE O JUVANTE, defendemus.

V. Utque, quis fluxus hæmorrhoidum nobis secundum naturam esse credatur, apertè constet, ideam seu naturam hujus quàm commodissimè fieri potuit descriptam, sine ambagibus ulterioribus producemus.

VI. Est itaq; nobis Fluxus hæmorrhoidum secundum naturam se habens *Excretio, spontanea, moderata, sanguinis tum quantitate tum qualitate molesti, per ramos tam vena cava quàm vena porta in anum desinentes reseratosq;, citra admistionem fecum alvi, statis periodis & salutariter quibusdam hominibus sanis ac calidioribus, in utroq; sexu, ut plurimum demum etate declinante, contingens.*

VII. Hæc descriptio ut reddatur illustrior, age singula membra seorsim minutatimque excutiamus.

VIII. *Excretionem spontaneam* cum dicimus naturalem esse mox innuimus, (nihil enim interest spontaneam dicas, an naturalem *4. de diff. puls. 5.*) & simul cum hæmorrhoidum fluxum, qui ab arte, naturam imitante, quandoque excitatur, separamus. (Spontè enim è corpore evacuari dicuntur, quæcunque sine aliquâ Medici operâ excernuntur, *4. Aph. 2. in comm.*) Et fortè hic rectiùs subductio aut subtractio quàm excretio nuncuparetur, non ipsâ naturâ tunc motus principium præstante & excernente, sed Medico artis suæ instrumentis, quod morbos vel fovere vel minari deprehendit, subducente aut subtrahente.

A 2 IX. Mo-

IX. *Moderata* cum vocatur inter opus naturæ & symptoma, h. e. fluxum nimium, qui præter naturam, distinguitur, quod diligenter attendendum esse Galenus *c. ult. l. de diff. sympt.* præclarè monet. Quæ enim aliàs toto genere præter naturam sunt, tamen præter naturam adhuc non sunt, si tempestivè fiant. Fiunt autem tempestivè, cum id, quod contristat, expellitur, inquit idem ibidem. Et *c. 2. l. de diff. morborum* dicitur id, quod naturale existit, esse moderatum, non in animali solùm, sed & in plantis & seminibus & omni organo, quod verò præter naturam, esse immoderatum.

X. Est porrò modus excretionis hujus haudquaquam ita arctis limitibus circumscriptus, quemadmodum fluxor sanguinis menstruus in mulieribus ab Hippocrate duarum hæminarum Atticarum mensurâ, sed tandiù moderata dicitur, quandiù vires benè ferunt. Oportet enim eâ corpus levare, non infirmari, vires recreari, non dissolvi. Viribus labascentibus tum demum naturæ modum excedere deprehenditur.

XI. Per *sanguinem* materia ejus denotatur. Sanguis enim, quo partes corporis pro sui nutritione aut non indiguerunt, ob redundantiam, aut uti nequiverunt, ob malitiam, is spacio certo collectus naturæ venarum gravis esse incipit. Quare hæ apertis osculis suis hunc tandem facultate naturali sibi insitâ utentes foràs excernunt. *σ. Aphor. 12. in comm. 6. Epidem. com. 5. text. 25. l. de at. bil. c. 4. l. de artic. com. 4. text. 40. l. 1. ad Glauc. c. 10. l. de consu. c. ult.*

XII. Cum *copiâ* saltem peccat, floridior & purior, cum *qualitate*, obscurior & impurior prodit. Ferè enim hoc posteriore casu prædominatur in hâc excretionem succus melancholicus (quem latâ vocis significatione etiam

etiam atram bilem vocatum invenias) talem habens in sanguine consistentiam, qualis est in vinis fæx. 6. Aph. 11. in comm. 6. epid. comm. 5. text. 25. l. de humor. comm. 3. t. 26. Quâ de causâ & plurimi medicorum hujus ut maximè, imò aliqui tantùm, meminêre. Non, quod non ab aliis etiam humoribus sanguini permistis interdum fieri possit: sed, quod hoc rarius fit, illud frequentius; aut potiùs, quod cæteri humores id faciant mediatè, dum nempe adustione priùs in melancholiam transeunt, melancholia autem immediatè.

XIII. *Rami, tam venæ cavæ, quàm venæ portæ, viæ sunt,* per quas fluxus hic contingit; quæ ut manifestiores reddantur, sciendum Primò: Venæ cavæ descendens truncum circa ossis sacri initium & ilia in duos prægrandes distribui ramos, Iliacos dictos, à quorum utroque, præter alias propagines, scaturit & Hypogastrica vocata, quod omnium amplissima omnes ferè partes in hypogastrio contentas alat. Hæc ad intestini recti extrema furculos quosdam mittit, quos hæmorrhoidas externas dixêre. Secundo: Venæ portæ truncum, statim ferè, ut ab hepate profiliit, etiam in duos insignes ramos findi, quorum alter Splenicus, alter Mesentericus dicitur, & Mesentericum rursus tres præcipuos de se diffundere rivos, è quibus primus, qui descendendo occurrit, Hæmorrhoidalis vocatus (sæpè tamen & à Splenico ortus) per coli extrema & recti intestini longitudinem ad anum usq; prorepit, quem exilibus propaginibus, quas hæmorrhoidas internas vocant, orbiculatim amplectitur.

XIV. Excernunt autem hæ distinctæ hæmorrhoides & sanguinem distinctum. Illæ, quæ à venâ cavâ ut plurimùm purum ac copiâ saltem peccantem, unde & ple-

A 3 thoræ

thoræ depletices : Quæ verò à venâ portâ ut plurimum impurum & qualitate vitiosum : Quapropter cacochymia vacuatrices appellantur. Et, prout illæ hepar ac totum illud venosum genus, quod à venâ cavâ oritur, facinâ liberant, ita hæ mesenterium & hypochondrium sinistrum repurgant. Neque difficile exinde est diligenti & attento Medico, à quibus quolibet tempore fluxus prodeat, discernere, aut, cum miscella ambarum extiterit, id deprehendere. Notandum tamen ab illis rariùs, ab his frequentiùs fluxum provenire, & fieri quandoque, ut melioribus minusq; crassis esculentis ac poculentis utens quispiam etiam ex hæmorrhoidibus internis laudabilem profundat sanguinem, similiter ut, qui diuturnis epatis obstructionibus & gravi aliquâ febre afflictus fuit, crassiorem ex hæmorrhoidibus externis emittat. Quare non uni sanguinis colori aut puritati à Medico de fluxionis origine pronunciaturo fidentum, sed & alia consideranda ac conferenda.

XV. *In anum desinentes* cum additur, ab eo sanguinis fluxu, quem è venis in locos muliebres desinentibus nonnunquam prodeuntem, attamen & partis è quâ, & vasorum per quæ, & formæ sub quâ prodit ratione à mensibus differentem, aliqui ut *Paulus Aegineta l. 3. c. 75. l. 6. c. 71. Aëtius tetrab. 4. serm. 4. c. 97. Celsus l. 6. c. 18.* etiam hæmorrhoidalem appellarunt, fit distinctio. Non enim sufficit ad propriè dictum hæmorrhoidum fluxum, de quo nobis sermo, per venæ cavæ propaginem Hypogastricam sanguinem ferri, sed requiritur etiam efferri eundem per anum. Ani autem appellatione intelligitur nobis intestini recti pars inferior, quæ à musculo in orbem circumfuso $\sigma\Phi\iota\gamma\gamma\eta\sigma\alpha\iota$ h. e. constringitur: (quapropter & hic sphincter appellatus:) Et in illam atq;
hunc

hunc terminantur rami tum venæ cavæ tum venæ portæ jam dicti. In illam quidem, sc: intestini recti partem inferiorem & interiorem hæmorrhoides internæ soboles venæ portæ, in hunc ac cutim huic obnatam rugosam laxioremq; hæmorrhoides externæ soboles venæ cavæ.

XVI. *Reseratos* insuper adjicitur, ut fluxum hunc naturalem non per Diapedesin, neque per Diæresin, sed per Anastomosin fieri constet. Quemadmodum enim inepta huic existit Diapedesis, quòd feri potius, quàm sanguinis, excernendi species sit, 3. *de Sympt. caus.* 2. Ita violentus & præternaturalis modus est Diæresis (sub quâ Diabrosis s. M. M. 2.) adeoq; huc non quadrat. *Vide 6. Aph. 12. item Aëtium tetrab. 4. serm. 2. c. 5. qui inquit esse velut dilatationem localem in sede, vasis quibusdam istic apertis & progressu temporis callosioribus factis.*

XVII. *Citra admistionem fecum alvi* discrimen facit inter hunc fluxum & primam Dysenterix improprie dictæ differentiam, quam Græci ἀμάλγησιν, Latini cruentam vocant, quæq; oscitanter rem considerantibus imponere potest, ut pro hæmorrhoidum fluxu habeatur. In hac enim excrementis mixtus ab intestinis prodit sanguis, per ora venarum, non in ano, sed in intestinorum anfractibus aut ad initium recti intestini longè ab ano, aperta profluens l. *de artic. com.* 4. t. 40. 5. *Aph. 6 s. 3. de fac. nat.* 13.

XVIII. *Statis periodis* hunc fluxum contingere & ægrorum & medicorum observatio accurata docuit. Servat namq; si diligenter animadvertas, suos circuitus, & omnibus secundum naturæ leges peractis, nec anticipat, nec postponit. Causa periodorum seu circuituum horum statorum est ipsa natura, quæ sanguine, modò

puro, modò impuro, intra spacium temporis definitum collecto, gravata, tandem ad excernendum hunc insurgit. Nihil enim in naturâ temerè & indefinitè accidit, sed omnia sunt certis temporibus definita, & certa est humorum tum redundantia tum qualitas, quam illa perferre valet. Aliâ ne opprimatur aut pessundet, abjectione ejus tempestivâ cavet. Est tamen non uniusmodi hic circuitus in omnibus, sed plurimis redit singulis mensibus, aliquibus quolibet sesquimense, nonnullis semestribus quibuslibet, aliis quotannis. Imò & quaternis vel septenis annis quibusdam.

XIX. *Salutariter* finem bonum innuit. Quod autem propter hunc, h. e. incolumis valetudinis causâ & cum usu multo individui, in quo fit, fiat, quamplurimis in locis divinus ostendit Hippocrates, ut & hujus interpret Galenus, præsertim verò *l. 6. epid. com. 3. text. 37. item l. de humorib. com. 3. text. 26.* ubi ita scriptum: Habentes hæmorrhoides neque laterum dolore, neque pulmonis phlegmone, neque depascente ulcere, neq; furunculis, neque terminthis, pariter neque leprâ, neque vitiliginibus corripuntur. Quemadmodum & *l. de V. S. advers. Erasistratum c. 5.* ubi sic inquit Galenus: Quibuscunque pro consuetudine superflua per hæmorrhoides evacuantur, hi omnes vitam morbis minimè impeditam agunt. Ac confirmat hoc eventus suppressionis sinister. Si enim cohibeatur, in gravissimos morbos homines præcipitantur, à quibus tamen tuti immunisque fuere, quandiù secundùm naturam fluentes habuere hæmorrhoides. *Vide eundem Gal. l. de V. S. advers. Erasistratum c. 6. & 6. Aph. 12. 6. epid. comm. 5. text. 25. l. de humorib. comm. 3. t. 26. Actuarium libro medici 1. c. 20. Celsum l. 6. c. 18. Specialia autem aliqua beneficia videantur 6. Aph. 11. 4. Aph. 25.*

Aph. 25. 6. Epid. comm. 6. text 8. Atq; hinc fortè factum, ut à majoribus nostris Germanis hæmorrhoides venæ aureæ dictæ fuerint.

XX. *Quibusdam hominibus*, non omnibus, hunc fluxum à natura concedi tam certum est & facilis probationis, quàm certum est complurimos inveniri, qui ne quidem nomen ejus audierint; multò minùs quid sit cognoverint, aut eum in se ipsis experti sint: Utut ætatem justam attigerint, vel etiam transegerint.

XXI. *Sanis* in differentiam fluxus hæmorrhoidum naturalis & critici additur. Etsi enim tum naturales tum criticæ excretiones naturæ expellētis robore contingant *3. de sympt. caus. 2.* Differunt tamen præsertim in hoc, quod illæ sanis *l. de sympt. diff. c. 6.* hæ ægris *1. de dieb. decr. 1. 3. de cris. 7. 2. Aph. 13. & 23.* accidant.

XXII. *Calidioris* corporis habitu efficientem generationis sanguinis illius, qui in hoc fluxu excernitur, sive floridus & purus sit, sive obscurus & impurus, designamus. Ab eodem enim calore valido, si temperatus aut temperato proximior copia ac bonitas, si à temperato remotior & *ικανὸς ἀμετερος*, vitiosa qualitas seu adustio sanguinis. *2. de crisib. 12. 3. Progn. 28. in comm. 2. artis medic. 41.*

XXIII. *In utroq; sexu* fluxum hunc reperiri experientia testatur. Rariùs tamen mulieribus, ob sexui illi magis peculiarem excretionem menstruam, accidit, & ferè quandò plethora aut cacochymia tanta est, ut natura duplici emunctorio opus habeat, vel quandò menses supprimuntur, unde eadem natura quod superfluum & impurum est aliò, nempe ad hæmorrhoides, derivat. *Vid. 5. Aph. 33. in comm.*

XXIII. *Ut plurimum demum ætate declinante contingens*

propterea anneētur, quòd, quamvis omnem ætatem vexare queat, tamen reverà sit affectus proprius hujus, quæ Græcis ὀδγκμασική dicta ferè à quinto septenario terminato incipiens ad septenarios duos sequentes extenditur. Teste Gal. l. de humorib. com. 3. text. 26. item 3. Aph. 30. & Celso l. 2. c. 1.

XXV. Atq; hæc pro excussione seu explicatione descriptionis adductæ. Quid ad Galeni loca repugnantia respondi debeat, quid item Medico ad hunc fluxum vocato incumbat, nunc porrò paucis subjiciendum.

XXVI. Galenus utrobiq; seipsum explicat in præcedentibus, dum *magnâ ex parte* profusionem sanguinis genere ipso præter naturam esse dicitur. Haud itaq; sequentia ipsius verba adeò strictè accipienda, uti sonant, sed amplianda per præcedentia & per loca alia ejusdem, in quibus *natura ipsa fluxum hunc moliri l. de consuet. c. 5. vasorum sedis venas recludere l. de at. bil. c. 4. ad has partes pellere 6. Aph. 21. in comm. & nigri fellis succum per has repurgare 6. Epid. com. 5. text. 25.* dicitur. Præsertim verò per caput ultimum libri *de diff. sympt.* quod supra th. 9. adduximus. Et simile quid habetur *5. Aph. 33. in com.* ubi idem Galenus menstruis deficientibus solam, quæ fit per nares, evacuationem innoxiam esse dicit, & tamen mox etiam aliam aliquam evacuationem eo in casu sine noxâ esse posse concedit. Nempe, opere in longo fas est obrepere somnum, ut inquit Poëta.

XXVII. Medicus minister naturæ fluxum hunc hæmorrhoidum secundùm naturam, quandiù is secundùm naturam se habuerit, sinet imò & coadjuvabit *l. de V. S. advers. Erasistratum c. 6.* Non cohibebit, non urgebit, ne in alterutrum extremorum, quæ præter naturam & periculosa (*4. Aph. 25. 2. de fac. nat. 8. 4. de pres. expuls. c. 9.*)
fidei

fidei suæ commissum præcipitet, adeoq; sex rerum non naturalium vocatarum usum prudenter moderabitur.

XXVIII. Et Aëre quidem uti jubebit temperato, ne hic nimium calidus fluidiorem justo, frigidus torpidiorem reddat sanguinem. Cibum præscribet nec lentum nec acrem valdè, præsertim verò non nimium salita, non nimium aromatib. condita. Potum nec nimis crassum, nec nimis penetrantem. Motum & quietem modestè alternantes. Somnum moderatum & nocturnum. Vigilias diurnas & non ultra debitum protensas. Alvum jure pingui, decocto brassicæ, prunorum & similibus leniet. Interdicet repletionem, maximè quæ fit à variis. Reget animi affectus.

XXIX. E præfidiis Chirurgicis quandoq; sectionem venæ in poplite aut malleolo, item scarificationem crurum, imò & hirudines, ut sanguinem in superioribus cunctantem ad inferiora feliciùs promoveat, assumet.

XXX. E pharmaciâ, quæ sanguinem, cum sæculentior est, fundant & attenuent, quæq; facultatem expultricem, cum languidior est, excitent & roborent, ut & quæ vias strictiores emolliant ac dilatent, depromet. Itaq; ab extra modò fotum, modò infessum, modò evaporationem per infundibulum &c. è decocto Rad. lil. albor. cæpar. Fol. malvæ, althææ, parietar. mercurial. matricar. Sem. lini, foenugræci, Flor. chamæmeli, meliloti, verbasci, & similibus: modò linimentum ex ol. lil. alb. ol. sem. lini, ol. flor. verbasc. ol. nucleor. & flor. persic. ol. irino & amaracino ac talibus aliis parabit. Ab intra verò aloëtica, ut hieram picram, pilulas alephantinas, pestilentiales, de aloë rosatâ & similes, non tam alvi movendæ, quàm venarum meliùs aperiendarum ergò, item extractum calami aromatici, mithridatium & the-

& theriacam sed vetera, vino, aq. fumar. lupul. verbasci
aliisve similibus dissoluta, exhibebit. Verum omnia
summâ cum circumspectione & cautelâ, ne, dum fluxum
hunc utilem secundum naturam se habentem juvare
studet, ægrum perducatur ad eum, qui præter naturam &
gravissimus esse solet. De quo ut hoc in loco aliquid
addamus nostri instituti ratio non patitur.

P R O B L E M A T A.

- I. *Sintne hirudines tutius hemorrhoidum aperiendarum
instrumentum quàm ferrum? A.*
- II. *Sitne insania solutio, de quâ 6. Aph. 21. per hemorroï-
des melior & securior, quàm per varices? A.*
- III. *Sintne, quod recentiorum quibusdam, uti Columbo l. 7.
de re anatom. sub finem, & Hollerio in scholiis c. 51.
l. 1. de morb. internis, placuit, etiam arteria hemor-
rroides, quemadmodum vena? N.*
- IV. *Sitne per voculam ὕδωρ apud Hippocratem libello de
semine & libro 4. de morbis intelligendus succus me-
lancholicus? A.*
- V. *Sitne tempus florentium rosarum cum vulgo pro com-
modissimo plethoræ per venæ sectionem annuatim
minuendæ tempore habendum? N.*
- VI. *Sintne interdum medicamenta vacuantia miscenda ci-
bis? A.*

F I N I S.

Datum der Entleiherung bitte hier einstempeln!

10. Nov 48

SLUB DRESDEN

3 0346525

